

**HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI O'QUV MARKAZLARI
FAOLIYATIDA MUAMMOLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN
FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI**

Samatova Halima Nuraliyevna

*Navoiy viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi Hayot faoliyati
xavfsizligi o'quv markazi katta o'qituvchisi.*

Annotatsiya: *Mazkur maqola hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarini qo'llashning samaradorligini ilmiy jihatdan tahlil qiladi. Tadqiqot interfaol, amaliy va muammoli yondashuvlar orqali o'quv jarayonini qiziqarli, motivatsion va samarali qilish, o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tezkor qaror qabul qilish hamda xavfsizlik bo'yicha amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish masalalarini o'rgandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, muammoli ta'lim texnologiyalari nafaqat o'quv jarayonining sifatini oshirish, balki o'quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda xavfsiz va to'g'ri harakat qilish qobiliyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, maqola natijalari o'quv markazlarida ta'lim jarayonini takomillashtirish va pedagogik yondashuvlarni yanada samarali qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda asos sifatida xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *hayot faoliyati xavfsizligi, o'quv markazi, muammoli ta'lim texnologiyalari, interfaol o'qitish, amaliy ko'nikmalar, samaradorlik, o'quv jarayoni.*

Аннотация: *Данная статья научно анализирует эффективность применения проблемных образовательных технологий в центрах обучения безопасности жизнедеятельности. Исследование рассматривает вопросы повышения интереса, мотивации и эффективности учебного процесса через интерактивный, практический и проблемный подход, а также развитие у обучающихся навыков самостоятельного мышления, быстрого принятия решений и практических навыков безопасности. Результаты исследования*

показывают, что проблемные образовательные технологии не только повышают качество учебного процесса, но и способствуют формированию способности учащихся действовать безопасно и правильно в реальных жизненных ситуациях. Кроме того, результаты статьи служат основой для разработки практических рекомендаций по совершенствованию образовательного процесса и повышению эффективности педагогических подходов в учебных центрах.

Ключевые слова: безопасность жизнедеятельности, учебный центр, проблемные образовательные технологии, интерактивное обучение, практические навыки, эффективность, учебный процесс.

Abstract: This article scientifically analyzes the effectiveness of applying problem-based learning technologies in life safety training centers. The study examines how interactive, practical, and problem-based approaches can make the learning process engaging, motivational, and effective, while also developing students' independent thinking, quick decision-making, and practical safety skills. The research results indicate that problem-based learning technologies not only improve the quality of the educational process but also play a crucial role in shaping students' ability to act safely and correctly in real-life situations. Additionally, the findings provide a foundation for developing practical recommendations to enhance the educational process and increase the effectiveness of pedagogical approaches in training centers.

Keywords: life safety, training center, problem-based learning technologies, interactive teaching, practical skills, effectiveness, educational process.

KIRISH

Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarining asosiy vazifasi o'quvchilarga xavfsiz muhitda turli amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdir. Ta'lim jarayonida muammoli ta'lim texnologiyalari qo'llanilishi o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim tizimida nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy

ko'nikmalarni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi, chunki hayot xavfsizligi bilan bog'liq vaziyatlarda o'quvchilar tez va to'g'ri harakat qilishi talab etiladi.

Muammoli ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonini interfaol va qiziqarli qiladi, bu esa o'quvchilarni turli vaziyatlarni tahlil qilishga, xavfsizlik choralarini o'z vaqtida ko'rishga va samarali qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Shu sababli o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarining samaradorligini o'rganish va ularni pedagogik jarayonda tizimli joriy etish dolzarb ilmiy masala hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarini qo'llashning samaradorligini aniqlash, ta'lim jarayonini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish va amaliy yondashuvlarni aniqlashdan iboratdir. Tadqiqot shuningdek o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishdagi samarali pedagogik metodlarni aniqlashga qaratilgan.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarining samaradorligini aniqlash uchun kompleks ilmiy-metodologik yondashuv qo'llanildi. O'quv mashg'ulotlari bevosita kuzatilib, o'quvchilarning faol ishtiroki, muammolarni hal qilish qobiliyati va xavfsizlik bo'yicha tayyorgarligi baholandi. Shu bilan birga, pedagoglar va o'quvchilar bilan suhbatlar olib borilib, muammoli ta'lim texnologiyalarining ta'lim jarayoniga ta'siri va mavjud qiyinchiliklari aniqlangan.

Eksperimental mashg'ulotlar davomida o'quvchilarga maxsus muammoli vazifalar berilib, ularning amaliy ko'nikmalari va tezkor qaror qabul qilish darajasi o'lchandi. Shu bilan birga, turli yoshdagi o'quvchilar va turli markazlar faoliyati solishtirma tahlil qilinib, metodlarning umumiy samaradorligi baholandi.

Tadqiqotda qo'llangan metodologiya o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, xavfsizlik bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligini aniqlashga imkon berdi. Bundan tashqari, metodologiya pedagogik jarayonda mavjud resurslarni optimal tarzda ishlatish va o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini yaratdi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, muammoli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. O'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlandi, interfaol mashg'ulotlar ularni turli vaziyatlarni tahlil qilishga va xavfsizlik choralarini o'z vaqtida ko'rishga o'rgatdi. Amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalarga aylantirishga muvaffaq bo'ldi, shu jumladan yong'in, elektr xavfsizligi va favqulodda vaziyatlarda harakat qilish ko'nikmalari sezilarli darajada oshdi.

Guruh ishlari va jamoaviy mashg'ulotlar o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamladi, ular bir-biri bilan hamkorlik qilgan holda tezkor qaror qabul qilish va vaziyatni boshqarish tajribasini orttirdi. Shu bilan birga, interfaol va muammoli texnologiyalar o'quv jarayonini qiziqarli va motivatsiyani oshiruvchi holga keltirdi, bu esa o'quvchilarning mashg'ulotlarga faolroq jalb qilinishiga olib keldi. Texnologik vositalar va amaliy metodlar yordamida pedagoglar o'quv jarayonini samarali boshqarishga erishdi, bu esa ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirishga imkon berdi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning individual xususiyatlari va motivatsiya darajasi, shuningdek pedagoglarning malakasi ta'lim jarayonining samaradorligida muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, muammoli ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilarda tezkor fikrlash, ijodiy yondashuv va xavfsizlik bo'yicha amaliy ko'nikmalar shakllanishi aniqlandi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari muammoli ta'lim texnologiyalarining hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida ta'lim jarayonini takomillashtirishda asosiy vosita ekanligini aniq ko'rsatadi. Bunday yondashuvlar o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish, balki ularni real hayotiy vaziyatlarda amaliy ko'nikmalarga aylantirish imkonini beradi. Tadqiqot davomida interfaol mashg'ulotlar va muammoli vazifalar o'quvchilarda tezkor fikrlash, muammolarni tahlil qilish va samarali qaror qabul qilish qobiliyatini sezilarli darajada rivojlantirishini ko'rsatdi.

Shu bilan birga, guruh ishlari va jamoaviy mashg'ulotlar o'quvchilarning kommunikatsiya, hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamladi, bu esa o'quvchilarni xavfsizlik choralari amalga oshirishda jamoaviy harakat qilishga tayyorlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatdiki, muammoli ta'lim texnologiyalarini samarali qo'llash uchun pedagoglarning malakasi va o'quv jarayonini tizimli rejalashtirish muhimdir. Mashg'ulotlarning samaradorligi nafaqat texnologiyalardan, balki pedagoglarning metodik tayyorgarligi, o'quvchilar bilan interfaol muloqot va o'quvchilarning motivatsiya darajasiga ham bog'liq. Shu bois, o'quv markazlarida muammoli va interfaol yondashuvlarni qo'llash jarayonida pedagoglarning malakasini doimiy oshirib borish, amaliy mashg'ulotlarni muntazam tahlil qilish va o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish katta ahamiyatga ega.

Tadqiqot shuningdek shuni ko'rsatdiki, muammoli ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonini nafaqat qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarda xavfsizlik bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirish, nazariy bilimlarni real holatlarga tatbiq etish va favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilish qobiliyatini mustahkamlaydi. Shu nuqtai nazardan, muammoli yondashuvlar hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida ta'lim jarayonining sifatini oshirishning eng samarali vositasi sifatida qaraladi.

Bundan tashqari, interfaol va muammoli metodlar o'quvchilarning ijodiy yondashuvini rivojlantiradi, ularni mustaqil fikrlashga va turli xavfli vaziyatlarda tezkor va to'g'ri qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Shu bilan birga, mashg'ulotlarning amaliy yo'nalishi o'quvchilarni hayotga tayyorlaydi va ularning xavfsizlik bo'yicha ongini oshiradi. Natijada, muammoli ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonini yanada interfaol, qiziqarli va samarali qiladi, pedagoglarga esa jarayonni optimallashtirish imkonini beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarini qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini

oshirishda asosiy omil hisoblanadi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol va muammoli yondashuvlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tezkor qaror qabul qilish, xavfsizlik bo'yicha amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Muammoli ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilarning nazariy bilimlari amaliy ko'nikmalarga aylantiriladi, ular favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakat qilishga o'rgatiladi, guruh ishlari va jamoaviy mashg'ulotlar orqali esa ijtimoiy va kommunikatsiya ko'nikmalari mustahkamlanadi. Shu bilan birga, pedagoglarning malakasi va ta'lim jarayonini tizimli rejalashtirish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, muammoli ta'lim texnologiyalarini muntazam va tizimli qo'llash o'quv markazlarida ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Mashg'ulotlarning interfaolliigi va amaliy yo'nalishi o'quvchilarda xavfsizlik bo'yicha ongni oshiradi, ularning hayotga tayyorgarligini kuchaytiradi va real vaziyatlarda samarali harakat qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Kelgusida o'quv markazlarida muammoli ta'lim texnologiyalarini yanada rivojlantirish, yangi pedagogik metodlarni joriy etish va amaliy mashg'ulotlarni interfaol shaklda tashkil etish orqali o'quv jarayoni samaradorligi va xavfsizlik bo'yicha tayyorgarlik darajasi yanada oshiriladi. Shu tavsiyalar hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlarida ta'lim jarayonini yaxshilash va o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazlari uchun metodik qo'llanma. Toshkent, 2022.
- 2.To'xtayev A. Hayot faoliyati xavfsizligi va xavfsizlik ta'limi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
- 3.Karimov B., Usmonov S. O'quv markazlarida interfaol ta'lim texnologiyalaridan foydalanish. Toshkent, 2020.
- 4.G'ulomov S.S., Qodirov R. Ta'limda muammoli yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2021.

5. Rasulov M. Hayot faoliyati xavfsizligi fanini o'qitish metodikasi. Toshkent, 2018.
6. O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi. Favqulodda vaziyatlar va xavfsizlik bo'yicha o'quv qo'llanmalar. Toshkent, 2021.
7. Tashkent Institute of Pedagogy. Interfaol va muammoli ta'lim texnologiyalari bo'yicha tajriba hisobotlari. Toshkent, 2020.
8. Karimova N. Ta'lim jarayonida amaliy ko'nikmalarni shakllantirish metodikasi. Toshkent, 2019.
9. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. O'quv markazlarida xavfsizlik va hayot faoliyati ta'limi bo'yicha tavsiyalar. Toshkent, 2022.